

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה, ה'תשח"י.

בלתי מוגה

א. הענין¹ של ראש השנה ועשרת ימי תשובה הוא — עבודת התשובה מפנימיות הנפש, "בקשו פני"².

התחלת התשובה היא בחודש אלול, שאז צריכים לערוך חשבון-נפש מכל הענינים שנעשו במשך השנה, ובפרט ביי"ב הימים האחרונים שמח"י אלול עד ר"ה, שבהם צריך להיות החשבון-נפש באופן דיום לחודש יום לחודש³.

ולאחרי התחלת התשובה שבחודש אלול, מתחילה מדריגה נעלית יותר בתשובה — התשובה דר"ה, עשרת ימי תשובה, יוהכ"פ עד לנעילה (וד' הימים שבין יו"כ לסוכות), שהרי אינה דומה התשובה דחודש אלול להתשובה דר"ה, התשובה דר"ה להתשובה דעשי"ת, עשי"ת ליוהכ"פ וכללות יוהכ"פ לנעילה.

ב. החילוק שאנו רואים בין התשובה שבכל השנה להתשובה דר"ה — שבכל השנה צריך להתוודות על חטאיו, באמירת "אשמנו כו", להתחרט עליהם ולבקש מחילה סליחה וכפרה, משא"כ בר"ה, לא זו בלבד שאין צורך בכך, אלא עוד זאת, שאסור להזכיר ענין של חטא⁴, שזה מורה על מדריגה נעלית יותר בתשובה.

ככל השנה צריך להיות וידוי וחרטה — בגלל שעוסקים עם הרע (ענין החטא), ויש צורך לעקור אותו, והעקירה היא ע"י הוידוי והחרטה, כפי שמבאר הצ"צ⁵ שע"י הוידוי נעקר גוף החטא, וע"י החרטה נעקר נפש החטא. והיינו, שעקירת החטא היא באופן שמתעסקים עם הרע, בדרך התלבשות כו'.

משא"כ בר"ה — נעמדים במדריגה נעלית יותר, "כי קדוש היום

(1) תוכן וקיצור שיחה זו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1359 ואילך.
 (2) תהלים כז, ח.
 (3) קונטרס ח"י אלול ה'תש"ג ע' 42
 ואילך (סה"ש תש"ג ע' 177 ואילך).
 (4) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ד ס"ב.
 וראה לקו"ש שם הערה 3.
 (5) בסהמ"צ מצות וידוי ותשובה פ"א (דרמ"צ לח, ב).

לאדוננו⁶, וע"י העמידה במדריגה נעלית יותר נפטרים במילא מהרע ונמשכת במילא מחילה סליחה וכפרה.

כלומר: בכל השנה העבודה היא באופן ד"סור מרע", היינו, שמתעסקים עם הרע וצריכים לסור ממנו; ובר"ה העבודה היא באופן ד"עשה טוב", ומצד ריבוי הטוב סר במילא הרע.

ובכללות⁷, הרי זה החילוק שבין תשובה תתאה — שענינה תיקון הפגם וכו', ולכן היא במרירות, לתשובה עילאה — שבה אין מלכתחילה נתינת מקום לפגם, וענינה בכללות הוא השבת הנפש למקורה⁸, ולכן היא בשמחה⁹.

ג. ע"פ האמור שבעשי"ת גופא ישנם כמה חילוקי מדריגות, תחילה התשובה דר"ה, אח"כ התשובה דעשי"ת ואח"כ התשובה דיוהכ"פ — הרי מובן שביהכ"פ היא המדריגה היותר נעלית בתשובה עילאה גופא.

וכיון שכן, הרי אם בר"ה לא מתעסקים עם הרע — מכ"ש שכן הוא ביוהכ"פ, וזהו שיוהכ"פ נקרא "שבת שבתון"¹⁰.

ועפ"ז יוקשה מהו ענין הוידי דיוהכ"פ?

אך הענין בזה — דכיון שבתשו"ע נעשית הסליחה ומחילה בדרך ממילא, הרי לפעמים קשה לפעול עקירת החטא בדרך ממילא, אלא יש צורך בפעולה שהיא בדרך התלבשות, ולכן, ביוהכ"פ שהוא יום האחרון של עשי"ת, ואין עוד זמן לדחות זאת, משתדלים לעקור את החטאים ע"י התשובה בכל המיני אופנים.

וע"ד שמצינו בנוגע ליוהכ"פ שחל בשבת, שאף שאין אומרים כמה תפלות, וביניהם גם תפלת אבינו מלכנו (אף שנתקנה ע"י התנאים¹¹), מ"מ, בתפלת נעילה אומרים "אבינו מלכנו" גם ביוהכ"פ שחל בשבת "לפי שעכשיו הוא גמר החתימה . . ואם לא עכשיו אימתי"¹².

ד. ע"פ הנ"ל שהתשובה דר"ה היא תשו"ע, שלמעלה מענין החטא

(9) ראה תניא אגה"ת פ"י.

(10) אחרי טז, לא. ועוד.

(11) ראה שער הכולל פמ"ב סי"ב. וש"נ.

(12) שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ג ס"ט.

(6) פיוט "חמול על מעשיך" בתפלת מוסף דימים נוראים.

(7) ראה גם שיחת ש"פ נצוי תשי"ז ס"ו (תו"מ ח"כ ע' 268 ואילך).

(8) ראה לקו"ת ריש פרשתנו.

— נמצא שר"ה ושבת תשובה ענינם אחד, שהרי גם שבת הו"ע תשובה עילאה, כמבואר בתניא⁹.

ובהקדם מ"ש במדרש¹³ על הפסוק¹⁴ "מזמור שיר ליום השבת", שכאשר אדה"ר ראה אחרי חטא עה"ד (שהי' החטא הראשון בעולם, ועל ידו נעשה נתינת מקום לכל החטאים), שכבוא יום השבת נתבטל כל ענין החטא ונתקבלה תשובתו, הרי זה עורר אצלו את אמירת "מזמור שיר ליום השבת".

וזהו גם מה שמצינו שביום השבת אין שולט הגהינם¹⁵, והוא שמור מן המזיקין¹⁶ — כיון שבשבת אין מציאות הרע כלל.

ונמצא, שגם שבת ענינו תשובה, וכפי שמביא אדמו"ר הזקן⁹ ש"שבת אותיות תשב"¹⁷, אלא שאופן התשובה אינו בדרך התלבשות בהרע ע"י וידוי וחרטה (שהרי בנוגע ליום השבת נאמר¹⁸ "לא תבערו אש"), אלא באופן של תשובה עילאה, כנ"ל.

ה. וגדולה מעלת שבת על ראש השנה¹⁹:

בר"ה — מתוודים בלחש בשעת התקיעות (בין סדר לסדר), כיון שזהו עת רצון, ו"השטן הוא מעורבב"²⁰, ולכן אין חשש שהוידוי יגרום ענין של יניקה (קטרוג) ח"ו.

משא"כ בשבת — אין אומרים וידוי אפילו בזמן רעוא דרעוין, שאז אין חשש לקטרוג כו"²¹.

ונמצא, שבר"ה ישנו (בלחש, בהעלם עכ"פ) מציאות הפגם²², וצריכים לבטלו, אלא שכדי שהשטן לא יקטרג, הנה אופן הביטול אינו ע"י הקו ד"סור מרע", אלא ע"י הקו ד"עשה טוב", בדרך ממילא, אבל אעפ"כ, כאשר יש הזדמנות לענין של וידוי, עושים זאת ("בשעת מ'קען דאָס אַריינכאַפֿן — כאַפּט מען דאָס אַרייין"), דכיון שישנה מציאות הרע, הרי הדרך הטובה ביותר לבטל זאת היא בדרך התלבשות דוקא.

משא"כ מדריגת יום השבת היא למעלה ממציאות הרע, ושם אין

13) ב"ר ספכ"ב. וש"נ.
 14) תהלים צב, א.
 15) ראה זח"ב רג, ב. ובהנסמן בנצו"ז וש"נ.
 16) שם אות ו.
 17) ראה יהל אור עה"פ (ע' שכח ואילך).
 18) עייג"כ לקו"ד ח"א נ, ב ואילך. המשך
 19) ר"ה תש"ד ספי"ג (סה"מ תש"ד ע' 30).
 20) שו"ע אדה"ז שבהערה 4.
 21) ראה זח"ב פח, סע"ב.
 22) עייג"כ לקו"ד ח"א נ, ב ואילך. המשך

מקום לפגם כו', אפילו בהעלם, ולכן אפילו ברעוא דרעוין אין אומרים וידוי.

ו. ופנימיות הענין בזה:

שבת — כולו "קודש להוי"י"²³, וקודש הוא בחי' אצילות²⁴, ששם "איהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד"²⁵, ו"לא יגורך רע"²⁶, ולכן אין שם מקום למציאות הרע כלל.

ועוד זאת, שבשבת ישנו גם ענין השמחה²⁷. — בנוגע לר"ה מצינו ש"לא ניתנו לשמחה"²⁸, משא"כ בשבת אומרים "ישמחו במלכותך שומרי שבת"²⁹, ויתירה מזה, ששבת הו"ע התענוג שלמעלה משמחה³⁰. ומצד השמחה, ובפרט מצד התענוג שמגיע בתענוג העצמי ותענוג הפשוט שלמעלה — אזי "באור פני מלך חיים"³¹.

ועפ"ז יובן שמ"ש אדמו"ר הזקן שענין השבת הוא תשובה עילאה, הכוונה בזה היא למדריגה נעלית בתשובה עילאה גופא³² — כי, אע"פ שגם ר"ה ענינו תשובה עילאה, מ"מ, התשו"ע דשבת (ובפרט שבת תשובה) היא במדריגה נעלית יותר.

ז. וכיון שקביעות שנה זו היא באופן שמר"ה נכנסים תיכף ליום השבת, כך, שבמשך שלשה ימים רצופים (ב' ימי ר"ה³³ ושבת תשובה) נמצאים במדריגת תשובה עילאה, ובתשו"ע גופא עוברים ממדריגה אחת (ר"ה) למדריגה נעלית יותר (שבת בכלל ושבת תשובה בפרט) — הרי בתלתא זימני הוי חזקה³⁴.

ומזה ממשיכים הכח על התנועה דתשובה עילאה במשך כל השנה — שכל אחד יפעל על עצמו לא רק שלילת החטא בפועל, אלא שלא יהי' שום שייכות ונתינת מקום כלל לחטא, להיותו מושקע לגמרי בטוב.

חט"ז ס"ע ח).

(30) ראה סה"מ תש"ט ס"ע 130. ועוד.
 (31) משלי טז, טו. וראה לקו"ת מסעי צג, א. ובכ"מ.
 (32) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' קד.
 (33) נזכר שבי' ימים דר"ה הם "יומא אריכתא" (שו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"ג ואילך) — חסר המשך הענין (המו"ל?).
 (34) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(23) תשא לא, טו.

(24) ראה תו"א לך לך יג, א. לקו"ת פינחס עט, ג. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קח. ובכ"מ.
 (25) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).
 (26) תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, סע"ג. וש"נ.
 (27) ראה גם תו"מ ח"כ ע' 234. וש"נ.
 (28) שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ב ס"י.
 (29) ראה גם מכתב ו' תשרי שנה זו (אג"ק

ועי"ז שמושקעים לגמרי בטוב (ברוחניות), הרי זה יומשך גם בגשמיות, שיהי' אך טוב, בכני חיי ומזוני רויחי.

* * *

ח. הלשון³⁵ שבפרשת השבוע³⁶: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" — מצינו גם אצל ישעי' הנביא, אבל באופן הפוך: "שמעו שמים והאזיני ארץ"³⁷.

ואיתא במפרשים³⁸, שזהו לפי ששמיעה היא מרחוק והאזנה היא מקרוב³⁹, ולכן, משה רבינו שהי' קרוב לשמים יותר מאשר לארץ, אמר "האזינו השמים ותשמע הארץ", וישעי' שהי' קרוב יותר לארץ, אמר "שמעו שמים והאזיני ארץ".

ט. משה רבינו הי' נשמה דאצילות, והיינו, שגם בהיותו כאן למטה הי' במדריגת האצילות. וכמבואר ברמב"ם⁴⁰ בענין מעלת נבואת משה על נבואת שאר הנביאים, שאצל כל הנביאים הי' צריך להיות התפשטות הגשמיות בשעת נבואתם, כיון שגופם הגשמי הי' מבלבל להנבואה (שזהו גילוי דאצילות), אבל אצל משה לא הי' צריך להיות התפשטות הגשמיות, כיון שלא זו בלבד שגופו הגשמי לא הי' מבלבל לאלקות, אלא יתירה מזה, שהי' כלי לאלקות, שהרי שכינה מדברת מתוך גרונו⁴¹.

וזהו גם טעם ההפרש בין כל הנביאים למשה, שכל הנביאים נתנבאו ב"כה" — בי"ע, ומשה נתנבא ב"זה" — אצילות⁴².

ולכן, בשעה שמשה רבינו דיבר אודות שמים (אצילות), אמר "האזינו", לשון קירוב. ובשעה שדיבר אודות ארץ, דקאי על בי"ע בכלל ועולם הזה בפרט, אמר "ותשמע", לשון ריחוק.

אבל ישעי', שנבואתו היתה בכלל נבואת שאר הנביאים — הגם שראה את המרכבה, מ"מ, הי' זה רק מרכבה דבריאה — הנה על שמים (אצילות) אמר "שמעו", לשון ריחוק, ועל ארץ — "האזיני", לשון קירוב.

פרשתנו. (39) האזנה מלשון אוזן.
 (40) הלי' יסוה"ת פי"ז ה"ו.
 (41) להעיר מוח"ג רלב, א ושם ז, א. רסה, סע"א. שמו"ר פ"ג, טו. ויק"ר פ"ב, ג.
 מכילתא שמות יח, יט. לקו"ת ויקרא נ, א.
 (42) ראה ספרי ר"פ מטות. לקו"ת מטות פב, א.

(35) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 415 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
 (36) ריש פרשתנו.
 (37) ישעי' א, ב.
 (38) תנחומא פרשתנו ב — הובא ברעת זקנים מבעלי התוספות ובאור החיים בריש

י. אבל עפ"ז אינו מובן: מדוע הוצרך משה רבינו בכלל לדבר אודות ביי"ע, וישעי' הנביא אודות אצילות?

נשמה דאצילות, הרי כל מה שרואה הוא — אצילות, שהרי אצילות אינו באיזה שהוא מקום ("ערגעץ וואו"), אלא אצילות הוא כאן למטה, כמבואר בלקוטי תורה⁴³ שרוחניות אינו בגדר מקום⁴⁴.

וא"כ, ה'י' משה רבינו צריך לדבר רק אודות אצילות?
וכמו"כ ישעי' שראה מרכבה דבי"ע — לשם מה דיבר אודות שמים?

אך הענין בזה הוא:

כשם שע"פ נגלה מבארים טעם הלשונות הפוכות שבמשה וישעי', שזהו לפי ששמים וארץ הם שני עדים⁴⁵, וכיון שבעדים צריך להיות עדותם מכוונת⁴⁶, היינו, ששני העדים יאמרו דבר אחד, לכן אמרו משה וישעי' לשונות הפוכות, בכדי שביחד יהיו אצל שני העדים — שמים וארץ — ב' הלשונות, האזנה ושמיעה,

כך גם ברוחניות, צריכים להשוות אצילות עם ביי"ע (עדותם מכוונת); שאצילות יומשך בבי"ע, ובי"ע יתעלה לאצילות.

ולכן דיבר משה גם אודות ביי"ע — כדי להמשיך אצילות בבי"ע; וישעי' דיבר גם אודות אצילות — כדי להעלות ביי"ע לאצילות.

והיינו לפי שמשה ענינו המשכה מלמעלה למטה, שזהו הענין שמשה המשיך תורה למטה. וישעי' הנביא ענינו העלאה מלמטה למעלה, שהרי הנביא ה'י' מוכיח, וענין ההוכחה הוא לפעול בנבראים עלי' מלמטה למעלה. ולכן דיברו שניהם אודות שני הענינים, בכדי לפעול ההתכללות דמעלה עם מטה⁴⁷.

46 ראה סנהדרין פ"ה. רמב"ם הל' עדות

פ"א"ב.

47 וכמשנ"ת בהמאמר (דיום ב' דר"ה — ד"ה תקעו ספ"ה (לעיל ע' 8)) שתכלית הכוונה היא לפעול התכללות האורות וכלים, מ"ה וב"ן, ובכללות הרי זה הקישור דמשפיע ומקבל — שהמשפיע ירגיש ויגלה את מעלת המקבל, והמקבל יהי' בטל אל המשפיע (מהנחה בלתי מוגה).

43 נצבים מט, ב.

44 (וכמבואר (ש, א) המשל על זה —

ש"מקום משכן השכל הוא במוח, וכן משכן הרצון הוא ג"כ במוח, וגם הרהור אותיות המחשבה הוא מהרהר ומחשב במוח, הרי שבמוח א' יש ג' מיני התלבשות, שמתחלה מתלבש בחכמה, והחכמה מתלבשת ברצון, והרצון מתלבש באותיות המחשבה, והכל במקום א' הוא המוח" (מהנחה בלתי מוגה).

45 פרש"י ריש פרשתנו.

יא. ההוראה מזה בעבודה היא⁴⁸:

שמים — קאי על יושבי אוהל, וארץ — על בעלי עסק. וצריכה להיות התכללות שני הענינים.

יושבי אוהל צריכים לידע ש"כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו"⁴⁹, אלא צריך להיות גם קיום המצוות, כי הלימוד צריך להיות על מנת לעשות דוקא, תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה⁵⁰. ובעלי עסק, שעיקר עבודתם בקיום המצוות, צריכים לידע שמוכרחת להיות קביעות עתים לתורה בכל יום, עכ"פ פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית⁵¹.

החילוק אינו אלא מהו עיקר ענינם, שבקו זה צריך להדר יותר, אבל אצל שניהם צריכים להיות שני הקוין⁵².

וכמו"כ עובדי הוי' בנשמתם ועובדי הוי' בגופם⁵³:

עובדי הוי' בנשמתם — אף שעיקר עבודתם היא מצד הנשמה, צריכים הם להתעסק גם עם הגוף — המשכה למטה; ועובדי הוי' בגופם צריכים להתעסק גם בשמיעה וקליטת ("הערן און דערהערן") אור הנשמה — העלאה למעלה.

וכמו"כ בכל מצוה בפרט, צריך להיות מעשה המצוה עם כוונת המצוה, כי מצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה⁵⁴.

* * *

יב. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה דרשו הוי' בהמצאו גו'.

* * *

יג. עומדים עתה לקרוא (בתפלת מנחה) פרשת וזאת הברכה.

בפרשה זו מדובר אודות הברכות שברך משה רבינו את כל בני ישראל "עד היום האחרון"⁵⁵, הן הברכות שברך כל שבט בפרט, והן הברכות שכללם כולם כאחד⁵⁶, שכן, מצד זה ש"כל ישראל ערבים זה

(53) ראה המשך תרס"ו ע' קנו ואילך. סה"מ תש"ח ע' 210 ואילך. ועוד.

(54) ראה של"ה מסכת תמיד עמוד התפלה ענין חנוכה (רמט, סע"ב). תניא רפ"ח.

(55) ברכה לד, ב ובספרי ופרש"י.

(56) ראה פרש"י ויחי מט, כח.

(48) ראה גם שיחת ש"פ נצו"י תשי"ז ס"ט (תו"מ ח"כ ע' 270).

(49) יבמות קט, ב.

(50) קידושין מ, ב. וש"נ.

(51) מנחות צט, ב. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ג

ה"ד.

(52) ראה תניא אגה"ק ס"ה (קט, א).

בזה⁵⁷, צריכים להיות אצל כל אחד מישראל גם הענינים של כל בני ישראל.

וברכות אלו הם לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, כי, כשם שבקיום המצוות נדרשת העבודה גם בגשמיות, כמו"כ השכר על העבודה צריך להיות גם בגשמיות, שזהו העיקר.

יד. ועפ"ז יובן מה שמשה רבינו רצה להכנס לארץ ישראל הגשמית:

הענין דארץ ישראל ברוחניות, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה"⁵⁸ — ה' למשה רבינו גם בהיותו במדבר, וכו"ל (ס"ט) שבהיותו למטה ה' במדריגת האצילות, וא"כ, פשיטא שהי' אצלו הענין דארץ ישראל הרוחנית, אלא שרצונו הי' בארץ ישראל הגשמית.

ובכדי לפעול זאת — התחנן והתפלל תקט"ו תפלות⁵⁹: ת"ק — מורה על ההפסק בין מדריגה אחת למדריגה השני', כמובן מדברי הגמרא⁶⁰ "מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה וכו'", וט"ו — הוא מספר כל המעלות ומדריגות כפי שהם בכללות⁶¹. וזהו שמשה התפלל תקט"ו תפלות — שעבר את כל ההפסקות של כל המדריגות שבסדר ההשתלשלות והגיע למעלה מסדר השתלשלות, בשביל לפעול את הכניסה לארץ ישראל הגשמית⁶².

וביאור מעלתה של ארץ ישראל הגשמית — לפי שכל העולמות, אפילו העולמות שלמעלה מאצילות, הרי הם נקראים בשם עולמות, היינו, שישנה איזו מציאות ודבר נוסף מלבד א"ס עצמו, משא"כ ארץ ישראל הגשמית ענינה הוא עצמות ממש, כמבואר בתניא⁶³ (בשיעור היומי) שהתהוות היש הגשמי היא מ"מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו. . הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו", ולעתיד לבוא יראו אכן בגילוי שיש הנברא הוא יש האמיתי⁶⁴.

ולכן תהי' גם ביאת המשיח בגשמיות כפשוטה, דאף שענין המשיח הוא גילוי אלקות, מ"מ, יהי' זה בגשמיות כפשוטו — שיבוא יהודי,

(62) ולאחרי כל זה — לא זכה לכך, והיינו, לפי שארץ ישראל הגשמית היא נעלית עוד יותר (כ"ה בזכרון אחדים. המו"ל).
(63) אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך).
(64) ראה ביאורו"ז לאדהאמ"צ בשלח מג, ג ואילך. ובכ"מ.

(57) שבועות לט, סע"א. וש"נ.
(58) עקב יא, יב.
(59) ראה דב"ר פי"א, יו"ד.
(60) חגיגה יג, א.
(61) ראה בחיי תרומה כה, ז. הובא בתו"מ
(62) מ"מ אלול ס"ע רנח ואילך.

נשמה בגוף⁶⁵, ויוציא אותנו מהגלות הגשמי ויביא אותנו לארץ ישראל הגשמית, ודוקא בזה הוא גילוי העצמות.

וההכנה להגילוי דלעתיד לבוא היא העבודה שבזמן הגלות⁶⁶ בקיום המצוות בגשמיות דוקא.

טו. ובנוגע לעניננו:

כיון שהעבודה צריכה להיות בגשמיות, הרי גם השכר על העבודה צריך להיות בגשמיות.

והיינו, שהכתיבה וחתימה טובה שניתנה בראש השנה, תומשך בגשמיות כפשוטו — שנה טובה ומתוקה בגשמיות, למטה מעשרה טפחים.

---

(66) ראה תניא רפל"ז.

---

(65) ראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א.